



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 74/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Františkom Vavračom, Horná 51, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 2 To 5/2015-1163 z 27. mája 2015 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 To 5/2015-1163 z 27. mája 2015 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 27. mája 2015“).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 51/2012 z 24. januára 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 24. januára 2013“) bola uznaná vinnou z pokračujúceho obzvlášť závažného zločinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a 3 písm. b) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona, zároveň bola odsúdená na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 8 rokov a zákazu činnosti vykonávať funkciu správcu konkurznej podstaty v trvaní 7 rokov a bol jej uložený ochranný dohľad v trvaní 1 roka. Skutok, na základe ktorého bola sťažovateľka odsúdená, popísala v súlade s okresným súdom takto: „... v dobe od 28. 6. 2006 do 31. 7. 2009 som ako správkynia konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ] v rozpore s ustanoveniami zák. č. 328/1991 Zb., o konkurze a vyrovnaní najmä s § 8 ods. 2) citovaného zákona, ale aj v rozpore s jeho účelom bez súhlasu konkurzného súdu a veriteľského výboru som neoprávnene investovala v 13. uzavretých zmenkových obchodoch kúpou a predajom zmeniek... finančné prostriedky získané zo speňaženia podstaty a inej činnosti správcu, ktoré mali slúžiť na pomerné uspokojenie... a dosiahla som zisk v celkovej výške 122.762,17 Eur... avšak v dobe splatnosti poslednej zmenky znejúcej na sumu 1 337.180,13 Eur už nedošlo k jej spätnému odkúpeniu... finančné prostriedky neboli vrátené na účet úpadcu z dôvodu insolventnosti spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorým konaním spôsobila som škodu úpadcovi vo výške 1 327.756,75 Eur.“

Sťažovateľka proti rozsudku okresného súdu z 24. januára 2013 podala odvolanie prostredníctvom svojho obhajcu, ale aj samostatne (podaním z 11. marca 2013), v ktorom namietala, že nedošlo k naplneniu objektívnej stránky trestného činu, pre ktorý bola odsúdená, a to jeho podstatného znaku, ktorým je konanie v rozpore so zákonom č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“), ktorý upravoval vzťahy v jej dispozícii ako predpis *lex specialis* k trestnoprávnej zodpovednosti.

V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla:

«Tvrdená protiprávnosť podľa § 8 ods. 2) ZKV predpokladá /stanovuje/ povinnosť správcu vykonávať funkciu „s odbornou starostlivosťou“. Hypotéza tejto normy je všeobecná a zároveň abstraktná a jej obsahové vymedzenie je možné len cez špeciálnu a explicitne existujúcu zákonnú povinnosť /objektívna stránka skutkovej podstaty § 237 Tr. zák... poruší všeobecne záväzným právnym predpisom ustanovenú povinnosť.../. Musí ísť o povinnosť konkrétne existujúcu v špeciálnej norme ZKV, ktorá explicitne musí byť pre potreby trestnej zodpovednosti vo forme normatívneho príkazu alebo zákazu. Právna norma sa v tejto súvislosti skladá všeobecne z častí nazvaných normatívne modality /Teória práva, CH Beck, Viktor Knapp, str. 154/, ktorými sú príkaz, alebo zákaz a musia byť vyjadrené výslovné /explicitne/. Namietala som, že rozsudok chce protiprávnosť ako znak objektívnej stránky trestnej zodpovednosti vyvodiť zo znaku „odborná starostlivosť“ v spojení s „účelom konkurzu“. Odborná starostlivosť je definovaná v právnej norme ako povinnosť všeobecná a abstraktná a svoje naplnenie musí mať odvodené v porušení explicitne existujúceho príkazu, alebo zákazu, ak by takýto v špeciálnom zákone ZKV existoval. Zákon takýto príkaz ani zákaz neobsahuje a potom v trestnom práve hmotnom platí absolútny zákaz dotváranie práva /extenzívny výklad/, lebo za takéhoto stavu by sa objektívna stránka skutkovej podstaty aplikovala i na prípady, ktoré nemožno podradiť pod jazykový význam skutkovej podstaty /„... porušení všeobecne záväzným právnym predpisom ustanovenú povinnosť ...“/. Ide o zákaz analógie v neprospech obžalovaného a naplnenie požiadavky „nulla culpa sine lege /nullum crimen et nulla poena sine lege/“ - uloženie trestu len na základe zákona - podľa § 2 ods. 1/ Tr. por., nikto nemôže byť stíhaný, ako obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon. Navyiac som poukazovala na novú právnu úpravu zák. č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii /ďalej len ZKR/, ktorá sa na mňa nevzťahuje vzhľadom na § 206 ods. 1/ ZKR, tejto úpravy účinnej od 1. 6. 2005, kde kritérium starej úpravy sú vyhlásené, alebo povolené konkurzy pred účinnosťou nového zákona. Konkurz v mojej veci bol vyhlásený 18. 4. 2005, teda za účinnosti starej úpravy ZKV. Nová úprava oproti starej, má špeciálne ustanovenie § 91 ods. 5/ ZKR, ktoré má formu imperatívu „... výťažok zo speňaženia podliehajúci konkurzu správca uloží na účet v banke“. Takáto povinnosť by bola nepochybne naplnením zodpovednosti ako existujúci príkaz konania s odbornou starostlivosťou. Ďalej som

*namietala, že účel konkurzu /podobne ako preambula/ nemá normatívny charakter, lebo neobsahuje explicitne príkaz, alebo zákaz a preto ho nemožno brať ako základ /predpoklad/ protiprávnosti a vyvodzovať z neho trestnoprávnu zodpovednosť.»*

Krajský súd na základe sťažovateľkou podaného odvolania uznesením sp. zn. 2 To 75/2013 z 1. apríla 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 1. apríla 2014“) rozhodol tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu z 24. januára 2013 podľa § 321 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku zrušil v celom rozsahu a vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol. V odôvodnení uznesenia z 1. apríla 2014 krajský súd poukázal (strana 6 posledný odsek) najmä na nejasnosť a neúplnosť skutkových zistení okresného súdu, ďalej na nevysporiadanie sa so všetkými významnými okolnosťami pre rozhodnutie, vznik pochybností o správnosti skutkových zistení týkajúcich sa napadnutého výroku o vine, na objasnenie ktorých treba vykonať ďalšie dôkazy. Okrem iného krajský súd v tejto súvislosti uviedol, že je potrebné zistiť, kedy vznikla platobná neschopnosť [REDAKOVANÉ], čo môže mať vplyv nielen na objektívnu, ale aj na subjektívnu stránku skutkovej podstaty žalovaného trestného činu, a vo vzťahu k zavineniu krajský súd uviedol, že v prípade ľahostajného páchatel'a k výsledku konania nejde o trestný čin spáchaný s nepriamym úmyslom, lebo ľahostajnosť nie je uzročením.

Okresný súd predmetnú vec následne znova prerokoval a rozhodol rozsudkom sp. zn. 2 T 51/2012 z 25. novembra 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 25. novembra 2014“), ktorým sťažovateľku uznal za vinnú zo spáchania prečinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 238 Trestného zákona a odsúdil ju na trest odňatia slobody v trvaní 16 mesiacov na skúšobnú dobu vo výmere 5 rokov a uložil jej trest zákazu činnosti v trvaní 10 rokov. Podľa sťažovateľky okresný súd v predmetnej veci rozhodol svojím rozsudkom z 25. novembra 2014 bez vykonania dokazovania, hoci krajský súd ho v uznesení z 1. apríla 2014 usmernil na vykonanie ďalšieho dokazovania, a uvedenú vec bez existujúcich dôvodov vyriešil len vo vzťahu k zavineniu, ktoré uzavrel záverom o jej nedbanlivostnom konaní.

Proti rozsudku okresného súdu z 25. novembra 2014 sťažovateľka podala odvolanie prostredníctvom svojho obhajcu, ktoré navyše doplnila svojím vlastným podaním zo 16. marca 2015, v ktorom namietala, že *«súd napriek jasnej smernici odvolacieho súdu o nejasnosti a neúplnosti skutkových zistení a nevysporiadaní sa so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie nevykonal žiadne dokazovanie hoci tak mal a musel urobiť, s výnimkou mnou predloženého listinného dôkazu s tým, že si nesprávne vyložil princíp kontradiktórnosti konania v súvislosti s prípadom, keď odvolací súd zrušil rozsudok v celok rozsahu /nič nedokazoval, len rozhodol/. Ďalej neurobil úpravu skutku /ktorý sa skladal s viacerých dielčích konaní zmenkových obchodov idúcich v rade za sebou/, keď v skutkovej vete rozsudku musí byť vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty trestného činu, hoci odvolací súd prijal záver o tom, že trestnosť konaní v 11 prípadoch do úvahy neprichádza, lebo ak prostriedky boli poskytnuté a boli aj riadne vrátené žiadna škoda nevznikla /objektívna stránka trestného činu sa definuje protiprávnym konaním z trestnoprávneho hľadiska následkom vznik škody a príčinná súvislosť/. Teda absentuje škoda ako znak objektívnej stránky trestného činu. Pritom skutok bol v rozsudku uvedený „... od 28. 6. 2006 do 31. 4. 2009... neoprávnene investovala v trinástich uzavretých zmenkových obchodoch kúpou a predajom zmeniek...“ , keď táto výroková časť našla svoj odraz aj v odôvodnení rozsudku na strane 13 ods. 1/ a strana 15 ods. 67, pri výklade zavinenia. Znamená to, že súčasťou právneho posudzovania, ako to vyplýva zo skutkovej vety odsudzujúceho rozsudku sa stali aj také skutočnosti, ktoré z hľadiska trestnosti nemajú žiadny právny význam /nejde v týchto prípadoch o trestný čin/. Bolo preto povinnosťou prvostupňového súdu, ak by vychádzal z právneho názoru odvolacieho súdu /viazanosť platí/, že v týchto prípadoch nie je naplnená trestnosť môjho konania. Všeobecne platí, že výrok skutkovej vety obžaloby musí obsahovať len také rozhodujúce skutočnosti, ktoré zakladajú trestnosť konania a ktoré sa stáva predmetom právneho posudzovania a trestného postihu. Preto bolo nevyhnutné, ak súd posudzoval skutok, aby upravil skutkovú vetu výroku odsudzujúceho rozsudku. Znovu som namietala posudzovanie môjho konania z hľadiska objektívnej stránky, že v mojom konaní nie je naplnená protiprávnosť z hľadiska trestnej zodpovednosti, lebo ju nemožno vyvodit' § 1 ods. 2/ a § 8 ods. 2/ ZKV. Súd sa touto mojou námietskou ani nezaoberal hoci bola podstatná pre /ne/vyvedenie trestnej zodpovednosti a čakala som primeranú odpoveď na moju obranu. Zdôraznila som, že takéto posudzovanie*

*je arbitrárne, pričom určenie trestnej zodpovednosti ako uzavretého systému je prostriedkom ultima ratio /ide o poslednú a najkrajnejšiu možnosť/ čo sa pri aplikačnej činnosti súdnej praxe chápe aj ako zásada pomocnej úlohy trestnej represie /zásada subsidiarity/.».*

Odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 25. novembra 2014 podal aj prokurátor Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici. Krajský súd podané odvolania svojím uznesením z 27. mája 2015 zamietol ako nedôvodné, pričom sťažovateľka v tejto súvislosti poukázala na časť odôvodnenia tohto uznesenia, v ktorej tento súd uviedol, že *„objektívna stránka v tomto prečinu spočíva v tom, že páchatel' inému spôsobil aspoň značnú škodu tým, že poruší povinnosť ustanovenú právnym predpisom, alebo právoplatným rozhodnutím súdu opatrovať, alebo spravovať cudzí majetok. Podstata tohto konania, že vznikla škoda...“*, a ďalej argumentoval, že *„z uvedeného vyplýva, že obžalovaná tým, že investovala finančné prostriedky úpadcu... do rizikového obchodu, hoci tento obchod zabezpečovala záložnými zmluvami, postupovala v rozpore s vtedy platným zákonom č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, pretože na investovanie finančných prostriedkov nemala súhlas veriteľov ani súdu a cieľom konkurzu bolo dosiahnuť pomerné uspokojenie veriteľov z dlžníkovho majetku“* a v závere krajský súd ešte uviedol: *„... pretože bez oprávnenia vložila finančné prostriedky do rizikovosťou omnoho viac ohrozenej inštitúcie, ako boli bežné banky...“*

Uznesenie krajského súdu z 27. mája 2015 podľa sťažovateľky nerešpektuje princíp materiálneho poňatia štátu a posudzovalo predmetnú vec len formálne. Sťažovateľka ďalej poukázala na znenie čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, rozhodnutia ústavného súdu vo veciach sp. zn. III. ÚS 152/03 a sp. zn. III. ÚS 149/04, ako aj na § 168 ods. 1 Trestného poriadku.

Krajský súd sa podľa sťažovateľky pri rozhodovaní o ňou podanom odvolaní neriadil zákonom. Odôvodnenie uznesenia krajského súdu z 27. mája 2015 nevystihuje a nedáva odpoveď podľa názoru sťažovateľky na podstatu ňou predložených námietok, ktoré boli založené na tom, že konanie (opísané v skutkovej vete rozsudku) nemá kvalitu trestnoprávnej protiprávnosti, lebo táto môže byť podľa nej založená len explicitne

vyjadreným príkazom na určité správanie (napr. vložiť finančné prostriedky do banky) alebo zákazom, ktorý by zakazoval konkrétne konanie, a porušením týchto modalít by potom podľa nej mohla byť naplnená všeobecná zároveň abstraktná hypotéza § 8 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní, t. j. konštatovanie neodbornej starostlivosti. Sťažovateľka ďalej uviedla, že očakávala, že jej bude daná primeraná odpoveď na otázku, či na ňou vykonané investovanie bol potrebný súhlas veriteľov alebo konkurzného súdu a z ktorého ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní táto povinnosť explicitne vyplýva.

Podľa sťažovateľky zo zásady *nullum crimen sine lege* neexistujú výnimky a nadväzuje na ňu princíp legálnej licencie podľa čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Nedostatočné odôvodnenie uznesenia krajského súdu z 27. mája 2015 malo podľa sťažovateľky za následok aj dopad na hmotnoprávnu sféru, a tým došlo podľa nej aj k porušeniu čl. 49 ústavy. V trestnom práve je uplatňovaný hmotnoprávny princíp *nullum crimen et nulla poena sine lege*, podľa ktorého súd musí mať jednoznačne a bezpečne pri uznaní viny vyriešenú otázku všetkých znakov charakterizujúcich trestný čin z hľadiska subjektu, objektu, objektívnej stránky a subjektívnej stránky (zavinenia), lebo len takéto jednoznačné preukázanie legitimizuje zásah verejného práva (ktorým trestné právo je) do hodnoty, akou je sloboda, prípadne do iných (ostatných) súvisiacich práv, a to všetko sa musí vykonať v zákonom procesnom rámci.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že uznesením krajského súdu z 27. mája 2015 došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 49 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, zruší uvedené uznesenie a vec vráti na ďalšie konanie a prizná jej náhradu trov právneho zastúpenia v sume 296,44 €.

## II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 49 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru uznesením krajského súdu z 27. mája 2015. K porušeniu označených práv podľa sťažovateľky došlo v dôsledku toho, že krajský súd sa pri rozhodovaní o ňou podanom odvolaní neriadil zákonom, pretože odôvodnenie uznesenia krajského súdu z 27. mája 2015 nevystihuje a nedáva odpoveď podľa názoru sťažovateľky na podstatu ňou predložených námietok, v zmysle ktorých konanie opísané v skutkovej vete rozsudku okresného súdu z 25. novembra 2014 nemá kvalitu trestnoprávnej protiprávnosti, pretože je založené len na porušení § 8 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní, a taktiež preto, že neobsahuje primeranú odpoveď na ďalšiu

pre rozhodnutie relevantnú otázku, a síce, z ktorého ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní jej explicitne vyplývala povinnosť schváliť vykonané investovanie prostredníctvom súhlasu veriteľov alebo konkurzného súdu. Z uvedeného je zrejmé, že súdy zúčastnené na rozhodovaní predmetnej veci podľa sťažovateľky nemali dostatočne vyriešenú otázku naplnenia jednotlivých znakov skutkovej podstaty trestného činu (predovšetkým objektívnej stránky trestného činu porušenia povinností pri správe cudzieho majetku), zo spáchania ktorého bola uznaná vinnou a odsúdená.

Inak povedané, podstata sťažovateľkou predloženej argumentácie spočíva v tvrdení, podľa ktorého skutkové zistenia v predmetnej veci boli súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v jej veci nesprávne právne posúdené, v dôsledku čoho došlo k porušeniu ňou označených práv.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Sťažovateľka mala podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku právo podať proti napadnutému uzneseniu krajského súdu z 27. mája 2015 dovolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti túto odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2016